

De steentijden (aanvullingen)

Er wordt een kern uit bruinzwarte silex gevonden op de grens van Webbekom en Halen, 'dont on a dû détacher plusieurs lames de couteau ou racloirs'. De steen was ovaal, ongeveer 6 cm lang en 5 cm breed.

(uit F. Cleeremans, Toponymie van Halen en Loksbergen, 1928, p. 45. De auteur verwijst naar een andere bron: Soc. Royale, chorale et litt. des mélaphiles de Hasselt, deel 20, p. 116)

Circa 12.000 jaar¹ geleden ontstaat de landbouw in het Midden-Oosten. De eerste landbouwers migreren via Haspengouw en de regio Tienen naar onze streken (ongeveer 7.000 jaar geleden).

De kledij en de vorm van woonhutten van deze landbouwers is nauwelijks veranderd t.o.v. deze van Homo Sapiens Sapiens toen die zowat 38.000 jaar geleden hier verscheen. Het landbouwersbestaan was hard, men leefde sedentair, broodbakken bestond nog niet en men maakte eerder een soort broodpap. De mens begint de eerste tekenen van ruwgeweven linnen te kennen.

Om het land te bewerken gebruikte men vuurstenen werktuigen. Deze werden ook gebruikt om bossen te rooien of om te jagen. De vuurstenen werden gedolven in mijncentra zoals Spiennes, er waren er ook in Haspengouw. Door de landbouw ontstonden ook andere beroepsgroepen. De vuurstenen werden betaald met wat de landbouwers geogst hadden.

---

¹ Dit cijfer is overgenomen uit de TV-reeks. Vermoedelijk moet dit 10.000 jaar geleden zijn.

Typisch beeld van een familie van landbouwers uit de Steentijd. Let op het gebruik van aardewerk en van vuur, ook op de eerste tekenen van ruwgeweven linnen.

(uit Het verhaal van Vlaanderen, CANVAS, start 1.1.2023, met gelijknamig boek onder de redactie van H. De Paepe, L. Lauwaert, 2022)

Prof. Mike Pearson (University College Londen) is aan het woord. Ook zijn teamleden en andere collega-professoren komen in beeld. Centraal staat het mysterie van de kleinere (ca 2 m hoog) dolrietstenen in Stonehenge. Deze werden aangevoerd vanuit een steengroeve in West-Wales, en oorspronkelijk in een cirkelvorm met diameter 110 m opgesteld, dus in de buurt van de aarden wal en greppel. Ze verhuisden later naar een plaats binnen de grotere zandstenen megalieten.

Sinds 2014 werd er onderzoek gedaan op de groeve in de Welshe Preseli-heuvels. Met gereedschap uit de steentijd –fijn afgewerkte stenen bevestigd op een deel van hertengewei- werden al kloppend grote stukken steen m.b.v. een wig ter plaatse als het ware afgespleten. Experimentele archeologie ter plaatse toonde aan dat een groep kinderen een steen konden doen bewegen door hem met touwen voort te trekken op een soort houten slee. De theorie van vervoer op zee kon niet worden bevestigd. Boten zonken al snel door het gewicht van de steen.

Op basis van het bepalen van de chemische samenstelling van fragmenten van de dolorietstenen uit Stonehenge, kon via het radioactief verval van het aanwezige Zr (soort geologische marker) de locatie en de oorsprong van de stenen bevestigd worden. Via luchtfoto's (luchtfotogrammetrie) en magnetometrie van de lokale bodem kon men een aantal locaties opsporen in de Preseli-heuvels. Pas in 2017 kon men de exacte locatie bepalen: Waun Mawn. Een bepaald gat met een specifieke geometrie kwam overeen met de vorm van een Stonehenge-doloriet.

Rond 5300 jaar geleden hebben de westelijke steentijdmensen blijkbaar de dolorietstenen uitgebroken en meegenomen naar het meer oostelijk gelegen Stonehenge. Deze mensen stamden af van de eerste landbouwers op de Britse eilanden, die langs de Europese zuidkusten en de Midden-Europese rivieren zo wat 6.000 jaar geleden aankwamen.

Analyse van het sediment in enkele putten op Waun Mawn bevestigde de datering van het eerste dolorietenmonument. Dergelijk monument werd gebouwd ter ere van de voorouders: men zag deze permanent voortleven in de megalieten. Bovendien was het ook een plaats waar de zon aanbeden werd. De bouw en plaatsing van de stenen werd exact gebaseerd op de stand van de opkomende zon tijdens de zonnewendes. Deze zonnewendes bepaalden de start en het einde van het vruchtbare seizoen.

Analyse van het aanwezige Sr in menselijke crematieresten die in Stonehenge werden aangetroffen, geeft informatie over de voeding van deze mensen en dus ook over de plaats waar ze deze voeding tot zich namen. Ook hier uit wordt nog eens bevestigd dat de mensen die Stonehenge (her)opbouwden afkomstig waren uit West-Wales.

Latere mythes over Stonehenge waren opgesmukte verhalen die wel een kern van waarheid bevatten. Tvenaar Merlijn had bv. de opdracht gegeven om de stenen te stelen in het land van de reuzen (dit was Ierland).

In de buurt van Stonehenge zijn restanten opgegraven van een grote nederzetting en van een soort duplicaat-monument van Stonehenge.² Waar Stonehenge een monument was voor de doden, was er in de buurt ook een monument voor de levenden opgericht.

Over het waarom van de migratie van de westelijke steentijdmensen naar het oostelijke binnenland wordt de theorie naar voor gebracht van een lokaal natuurfenomeen. Door smeltwaterinsijpeling in de kalkbodem van Stonehenge ontstonden er 5.000 jaar geleden zichtbare sporen. Dit maakte van de plaats voor de mensen van toen direct een sacrale plaats. De mensen migreerden er naar toe en brachten hun oorspronkelijk monument mee.

(uit Stonehenge: the lost circle revealed, CANVAS, 11.11.2022)

Marc Van Stappen, www.stap-brug.be, 2023

---

² Is dit duplicaat-monument hetzelfde als de kleinere dolorietstenen, waarvan sprake in het begin van de documentaire?